

RAAP-RAPPORT 4527

Plangebied Dorpsstraat 58-60 te Mijdrecht

Gemeente De Ronde Venen

Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend
veldonderzoek (verkennend booronderzoek)

Archeologie | Cultuurhistorie | Erfgoed

Colofon

Titel: Plangebied Dorpsstraat 58-60 te Mijdrecht, gemeente De Ronde Venen;
archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (verkennend
booronderzoek)

Versie: 05-06-2020

Auteur: D. Peeters MA

Projectcode: MYDO2

Bestandsnaam: RAAPrap_4527_MYDO2_20200605

Autorisatie: drs. K. Wink

ISSN: 0925-6229

RAAP

Leeuvenveldseweg 5b

1382 LV Weesp

Postbus 5069

1380 GB Weesp

Telefoon: 0294-491 500

E-mail: raap@raap.nl

Website: www.raap.nl

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2020

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

In opdracht van de heer Van der Helm heeft RAAP tussen 11 en 27 mei 2020 een archeologisch vooronderzoek in de vorm van een inventariserend veldonderzoek (verkennend booronderzoek) uitgevoerd voor het plangebied Dorpsstraat 58-60 te Mijdrecht in de gemeente De Ronde Venen. Het onderzoek vond plaats in het kader van een omgevingsvergunningsaanvraag. Het plangebied is momenteel bebouwd en heeft een oppervlakte van circa 275 m². De plannen bestaan uit de sloop van de huidige bebouwing en een nieuwbouw. De nieuwbouw wordt voorzien van een prefab betonkelder (27 m², 3 m –mv). De funderingen worden geplaatst op funderingspalen van 10-15 m lang. In het kader van deze plannen heeft RAAP reeds een bureauonderzoek uitgevoerd (Peeters & Kruidhof, 2019).

Archeologische verwachting

Op basis van het bureauonderzoek bestond de volgende archeologische verwachting:

Er bestond een middelhoge tot hoge verwachting voor de top van het dekzandlandschap en het laat paleolithicum tot het mesolithicum. Deze verwachting bestond specifiek voor gradiëntzones. De top van deze door de wind afgezette zanden ligt in de directe omgeving van het plangebied vermoedelijk op een diepte van circa 8,5 tot 10,5 m –NAP (circa 8-10 m –mv).

Er bestond een middelhoge tot hoge archeologische verwachting voor kreekruigten en het neolithicum en de vroege bronstijd. Op basis van boringen in de omgeving van het plangebied werd de top van mogelijke kreekgeulafzettingen vanaf circa 5,4-5,8 m –NAP (vanaf 5 m –mv) verwacht.

Er bestond een lage archeologische verwachting voor resten van intensieve bewoning of landbouw voor het Hollandveen, dat zich vanaf de late bronstijd tot de vroege middeleeuwen heeft gevormd. Het veen werd onder ophogingslagen verwacht.

De archeologische verwachting voor de late middeleeuwen en nieuwe tijd was hoog. Het plangebied ligt langs een ontginningsas. In het plangebied was in ieder geval vanaf de vroege 19^e eeuw bebouwing aanwezig. Resten uit de periode van de eerste ontginningen in de omgeving dateren mogelijk uit de 12^e eeuw.

Er werd verwacht dat de aanleg van de huidige bebouwing tot enige bodemverstoring heeft geleid. De exacte verstoringsdiepte was onbekend.

Resultaten verkennend booronderzoek

Ter plekke van Dorpsstraat 58 blijkt de bodemopbouw op basis van de aanwezigheid van licht bruinrijz ophoog-/bouwzand tot circa 100 cm –mv te zijn verstoord. Onder het pand Dorpsstraat 60 blijkt deze verstoring iets minder diep te reiken: tussen 60 en 80 cm –mv.

In het plangebied kan een grove fasering in de ophogingslagen worden bepaald. Zo zijn onder ophooglagen die waarschijnlijk met de bouw van de huidige bebouwing samenhangen, ook oudere ophogingslagen aanwezig. Deze ophogingslagen zijn tussen 55 en 70 cm dik (top tussen 60 en 80 cm –mv) ter plekke van Dorpsstraat 60 (waar de ondergrond minder diep is verstoord) en dunner in de boringen aan Dorpsstraat 58 (top op circa 100 cm –mv, tussen 10 en 25 cm dik). Op basis van de aanwezigheid van humeuze historische nederzettingsofhogingen in de boringen, de aanwezigheid van een enkele indicator (spijker), veel bouwpuin en mogelijke *in situ* bebouwingsresten in deze lagen wordt de hoge archeologische verwachting voor de (late middeleeuwen-)nieuwe tijd ondersteund.

De verrommelde top van het Hollandveen en de afwezigheid van veraarde trajecten veen illustreert de lage archeologische verwachting voor de periode van veenvorming (late bronstijd-vroege middeleeuwen). De aanwezigheid van een scherf aardewerk uit de nieuwe tijd (b?) circa 55 cm in het veen (170 cm –mv) doet vermoeden dat een deel van het veen is opgeworpen en/of verrommeld in de periode 1650-1850.

In het plangebied zijn kreekgeulafzettingen aanwezig. Het bodemprofiel van deze afzettingen blijkt op basis van de aanwezigheid van een laklaag (die geleidelijk overgaat in veen) en een ontkalkte top intact. De top van de kreekgeulafzettingen is minder diep aangetroffen (vanaf 4,35-4,7 m –NAP; 415-440 cm -mv) dan op basis van boringen in de omgeving werd verwacht (vanaf 5,4-5,8 m –NAP; verwacht rond 520-550 cm -mv). Hoewel geen zandige kreekgeulafzettingen zijn aangeboord en geen archeologische indicatoren zijn aangetroffen, illustreert deze diepteligging mogelijk de aanwezigheid van een hoger liggende kreekgeul, die na zijn actieve fase een relatief geschikte plek voor bewoning en/of andere vormen van intensief landgebruik vormde.

Op basis van dit verkennend booronderzoek kunnen geen uitspraken worden gedaan over de archeologische verwachting van het dieper gelegen dekzand. Deze afzettingen zijn met de inpandige, handmatige boringen op deze diepte en met een dik afdekkend kleipakket niet aangeboord.

Advies

Op basis van de resultaten van dit verkennend booronderzoek blijkt dat er een grote kans bestaat dat de voorgenomen graafwerkzaamheden (ontgravingen ten behoeve van de funderingen en de plaatsing van een prefab betonkelder van 27 m² tot maximaal 300 cm –mv) leiden tot de versterking van archeologische resten. Indien plaanpassing niet mogelijk is (zie onder andere de *'Handreiking Archeologievriendelijk bouwen'*), wordt in het kader van de bestaande planvorming aanbevolen de onderstaande vervolgstap uit het proces van de Archeologische Monumentenzorg (AMZ) te nemen.

Om de gespecificeerde verwachting te toetsen en de naar alle waarschijnlijkheid aanwezige archeologische (bebouwings)resten uit de (late middeleeuwen-)nieuwe tijd in de ophogingslagen en eventuele resten in de (verrommelde) top van het veen in kaart te brengen, wordt gravend vervolgonderzoek geadviseerd. Op basis van de diepteligging van de kreekgeulafzettingen (vanaf 415-440 cm -mv), die niet door de graafwerkzaamheden, maar wel plaatselijk door de heipalen, zullen worden geroerd, wordt voor deze afzettingen geen gravend vervolgonderzoek geadviseerd.

Het advies luidt om een vervolgonderzoek conform protocol Inventariserend Veldonderzoek Proefsleuven (IVO-P) uit te voeren. Omdat het plangebied bebouwd is en de huidige funderingen op zijn minst plaatselijk tot vlak boven de huneuze ophogingslagen lijken te reiken, wordt geadviseerd om de ondergrondse sloop van de fundering van de huidige bebouwing, de graafwerkzaamheden voor de toekomstige funderingen en de plaatsing van de betonkelder archeologisch te laten begeleiden (conform protocol IVO-P variant archeologische begeleiding). Voorafgaand aan dit onderzoek dient een Programma van Eisen (PvE) te worden opgesteld.

Dit rapport geeft (selectie)adviezen. Het is aan de bevoegde overheid, de gemeente De Ronde Venen, deze al dan niet over te nemen in de vorm van een (selectie)besluit.

Inhoud

Samenvatting	3
Inhoud.....	5
1 Inleiding	6
1.1 Kader	6
1.2 Administratieve gegevens	9
1.3 Doel- en vraagstelling	9
2 Gespecificeerde archeologische verwachting	11
3 Veldonderzoek	13
3.1 Methode	13
3.2 Resultaten	13
3.3 Archeologische relevantie	19
4 Conclusies en advies	20
4.1 Conclusie	20
4.2 Advies	21
4.3 Tot slot	21
Literatuur	22
Overzicht van figuren, tabellen, bijlagen en appendices	23

1 Inleiding

1.1 Kader

Aanleiding

In opdracht van de heer Van der Helm heeft RAAP tussen 11 en 27 mei 2020 een archeologisch vooronderzoek in de vorm van een inventariserend veldonderzoek (verkennend booronderzoek) uitgevoerd voor het plangebied Dorpsstraat 58-60 te Mijdrecht in de gemeente De Ronde Venen (figuur 1).

Het onderzoek vond plaats in het kader van een omgevingsvergunningsaanvraag. Het plangebied is momenteel bebouwd en heeft een oppervlakte van circa 275 m². De plannen bestaan uit de sloop van de huidige bebouwing en een nieuwbouw (figuur 2). De nieuwbouw wordt aan de achterzijde voorzien van een prefab betonkelder (27 m², 3 m –mv). De funderingen worden geplaatst op funderingspalen van 10-15 m lang. In het kader van deze plannen heeft RAAP reeds een bureauonderzoek uitgevoerd (Peeters & Kruidhof, 2019).

Juridisch en beleidskader

Het uitgangspunt voor dit onderzoek wordt gevormd door het wettelijk en beleidsmatig kader voor de ruimtelijke ordening en monumentenzorg. De gemeente is de bevoegde overheid die een besluit zal nemen over hoe om te gaan met de eventueel aanwezige archeologische waarden.

Het inventariserend booronderzoek (verkennende fase; protocol IVO-O) komt voort uit het advies uit het bureauonderzoek (Peeters & Kruidhof, 2019).

Kwaliteitsborging

De werkzaamheden zijn uitgevoerd onder certificaat BRL4000, conform artikel 5.4 van de Erfgoedwet. Het onderzoek is uitgevoerd volgens de normen van de archeologische beroepsgroep. De Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 4.1), beheerd door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; www.sikb.nl), is door de minister aangewezen als norm. Voorafgaand aan het onderzoek is een Plan van Aanpak (PvA) opgesteld en ter goedkeuring aan de bevoegde overheid voorgelegd. Dit PvA is goedgekeurd (op 22-05-2020). Dit PvA diende als uitgangspunt voor het onderzoek.

RAAP is gecertificeerd voor de protocollen 4001 Programma van Eisen, 4002 Bureauonderzoek, 4003 Inventariserend veldonderzoek (landbodems), onderdelen proefsleuven en overig, alsmede 4004 Opgraven (landbodems).

Zie bijlage 1 voor de dateringen van de in dit rapport genoemde archeologische perioden.

Figuur 1. Aanduiding plangebied. Inzet: ligging in Nederland (ster)

Figuur 2. Inrichtingsplan.

1.2 Administratieve gegevens

Type onderzoek	Inventariserend veldonderzoek (verkennd booronderzoek; IVO-O)
Opdrachtgever	Richard van der Helm
Bevoegde overheid	Gemeente De Ronde Venen
Plaats	Mijdrecht
Gemeente	De Ronde Venen
Provincie	Utrecht
Centrumcoördinaten (X/Y)	119.420/469.093
Toponiem	Dorpsstraat 58-60
Kadastrale gegevens	Gemeente: MDT01, Sectie: C, Perceelnummers: 8715 en 8726
Oppervlakte plangebied	275 m ²
Afbakening onderzoeksgebied	Tijdens onderhavig onderzoek is het plangebied onderzocht
Onderzoekperiode	11 tot 27 mei 2020
Uitvoerder	RAAP West
Projectleider	D. Peeters MA
Projectmedewerkers	T.E. de Rijk MA
RAAP-projectcode	MYDO2
ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer	4857841100
Beheer en plaats documentatie	RAAP regio West te Leiden en op termijn het provinciaal Depot, ARCHIS en E-Depot.

Tabel 1. Administratieve gegevens.

1.3 Doel- en vraagstelling

De doelstelling van het archeologisch vooronderzoek is het vaststellen van de archeologische waarde van het terrein, dan wel de archeologische vindplaats. Daartoe wordt informatie verzameld over bekende en verwachte archeologische resten teneinde een gespecificeerde archeologische verwachting op te stellen. Hiertoe is een aantal onderzoeksvragen geformuleerd:

Inventariserend veldonderzoek (verkennende fase)

1. Hoe ziet de geologische/bodemkundige opbouw van de plangebieden eruit?
2. Wat is de verspreiding en diepte van bodemverstoringen, bijvoorbeeld als gevolg van de huidige inrichting, kabels en leidingen etc.?
3. Wat is de verspreiding en de diepte van archeologisch interessante lagen en met name ophooglagen met een verschillende fasering (late middeleeuwen-nieuwe tijd) en prehistorische kreekruggen (Laagpakket van Wormer)?

4. Hoe verhouden deze (1 - 3) zich tot de voorgenomen werkzaamheden? Vormen deze voorgenomen ingrepen een bedreiging voor eventueel aanwezige archeologisch relevante lagen?
5. Dient op basis van de resultaten van het veldonderzoek de gespecificeerde archeologische verwachting bijgesteld te worden?

Algemeen

6. Is op basis van deze archeologische verwachting (5) in relatie tot de voorgenomen ingrepen archeologisch vervolgonderzoek aan de orde in (delen van) de plangebieden?
7. Welke methoden zouden bij het archeologisch vervolgonderzoek ingezet kunnen worden?
8. Op welke manier dient bij eventuele graafwerkzaamheden met archeologische waarden te worden omgegaan?

2 Gespecificeerde archeologische verwachting

Op basis van de tijdens het bureauonderzoek (Peeters & Kruidhof, 2019) verzamelde gegevens is een gespecificeerde archeologische verwachting opgesteld. Deze geeft inzicht in de aard en de ouderdom (inclusief omvang en uiterlijke kenmerken), (diepte)ligging, en gaafheid van eventueel aanwezige archeologische resten.

In het plangebied kunnen verschillende landschappen worden verwacht. Elk van deze milieus was dominant gedurende bepaalde perioden en bood de mens een eigen set aan gebruiksmogelijkheden. Deze landschappen hebben ieder een eigen archeologische verwachting.

Het dekzandlandschap

Het dekzandlandschap heeft een middelhoge tot hoge verwachting voor het laat paleolithicum en mesolithicum. De top van deze door de wind afgezette zanden ligt in de directe omgeving van het plangebied vermoedelijk op een diepte van circa 8,5 tot 10,5 m –NAP (circa 8-10 m –mv). De hoogteligging van en het reliëf binnen dit dekzandoppervlak zijn echter slechts globaal bekend.

Indien intact, bevinden mogelijk aanwezige archeologische resten zich in de top van het dekzand. Voor landschappelijke zones met een sterke (ecologische) gradiënt - zoals dekzandruggen - geldt een hoge archeologische verwachting voor (paleolithische-mesolithische) seizoenskampen en meervoudig bezochte kampen met een dichte strooiing van vuursteenmateriaal. Voor overige zones (vlakke delen, of kleine kopjes binnen het dekzandlandschap) geldt een middelhoge archeologische verwachting voor kleinere, eenfasige nederzettingslocaties. Wel kunnen plaatselijk kleine (jacht-)kampementjes of specifieke vindplaatstypen voorkomen (graven, rituele deposities, e.d.).

Het getijdeland (neolithicum – vroege bronstijd)

Het getijdeland dat in het neolithicum werd gevormd was over het algemeen zeer slecht geschikt voor bewoning. De archeologische verwachting voor hogere en droge kreekruggen in het landschap is echter middelhoog tot hoog. Zulke landschappelijke vormen waren geschikt voor bewoning. Op basis van de gemeentelijke verwachtingskaart en de toelichting hierop kunnen zulke kreekruggen in het plangebied worden verwacht (van Heeringen e.a., 2017). Indien aanwezig, zullen resten van bewoning zich in de top van gerijpte oeverwallen bevinden en in een archeologische laag herkenbaar zijn aan fragmenten houtskool, verbrande leem, mogelijk aardewerk en al of niet verbrand bot. Op basis van boringen in de omgeving van het plangebied bevinden getijdeafzettingen van het Laagpakket van Wormer zich mogelijk vanaf circa 5,4-5,8 m –NAP (vanaf 5 m –mv).

Het veenlandschap (late bronstijd - vroege middeleeuwen)

De archeologische verwachting voor het Hollandveen is laag. Veenpakketten zijn in natte milieus ontstaan. Deze milieus zullen geen intensieve bewoning of landbouw ondersteund hebben, maar zullen

hoogstens in gebruik zijn geweest voor extensief landgebruik, zoals jacht, visserij en het verzamelen van hout en riet.

Voor gebieden met een lage archeologische verwachting geldt in de regel dat de verwachte dichtheid aan archeologische resten laag is. Dit betekent dus niet dat er geen archeologische resten aanwezig zijn. Indien aanwezig, zal de conservering van archeologische resten goed zijn. Gezien de hoge grondwaterstand in het plangebied geldt dit voor organische en anorganische resten.

Het veenontginningslandschap (late middeleeuwen en later)

De archeologische verwachting voor de late middeleeuwen en nieuwe tijd is hoog. Ter plaatse van het plangebied lijken grootschalige veenaafgravingen niet te hebben plaatsgevonden. Waar nu het plangebied ligt, lag een ontginningsas. Het veen is hier niet verdwenen, vermoedelijk omdat er is gewoond. Er bestaat dus een kans op het aantreffen van resten van bewoning uit de periode vanaf de 12^e eeuw, al zijn er op basis van historisch kaartmateriaal pas duidelijke aanwijzingen voor bewoning vanaf de 19^e eeuw. Resten kunnen mogelijk direct onder maaiveld worden verwacht en zullen bestaan uit fragmenten houtskool, leem, baksteen, mortel, aardewerk, bot, metaal en glas. Zulke indicatoren bevinden zich waarschijnlijk in humeuze nederzettingsofhogingen/afvallagen. De kans is echter aanwezig dat oudere resten sterk verstoord zijn door jongere bouwactiviteiten. Het is onbekend hoe en op welke manier de huidige bebouwing van het plangebied de bodemopbouw heeft verstoord.

3 Veldonderzoek

3.1 Methode

Het inventariserend veldonderzoek (IVO) bestond uit een verkennend booronderzoek. De gevolgde onderzoeksmethode voor het veldwerk is bepaald op basis van het door de bevoegde overheid goedgekeurde PvA (Peeters, 2020). Het veldonderzoek is uitgevoerd op 25 mei 2020.

Het verkennend veldonderzoek had tot doel het verkrijgen van inzicht in de bodemgesteldheid, de mate van bodemverstoring en de diepteligging van het verwachte archeologische niveau in het plangebied. Daarmee wordt de gespecificeerde archeologische verwachting getoetst en waar nodig aangepast en kunnen uitspraken worden gedaan over de gaafheid van archeologisch relevante niveaus.

Vanwege de geringe omvang van het plangebied is een afwijkend boorgrid uitgezet, waarbij de boringen zo goed mogelijk over het terrein zijn verspreid (rekening houdend met de indeling van de panden). In de spreiding van de boorpunten is geen rekening gehouden met historisch kaartmateriaal: vanaf het begin van de 19^e eeuw (en vermoedelijk eerder) lijkt het hele plangebied te zijn bebouwd. Op de plek van de huidige (en toekomstige) bebouwing zijn 5 in pandige boringen gezet. Deze boringen zijn voorafgegaan door betonboringen.

Er is geboord tot maximaal 500 cm -mv met een Edelmanboor (7 cm) en een gutsboor (3 cm). De boringen zijn tijdens het veldwerk lithologisch conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989) digitaal beschreven in het boorbeschrijvingssysteem van RAAP (Deborah3 zie bijlage 3). De boorlocaties zijn met behulp van meetlinten ingemeten. Van alle boringen is de maaiveldhoogte (hoogte van de vloer) benaderd op basis van hoogtemetingen met een RTK-GPS. Binnen de panden was geen GPS signaal aanwezig.

Hoewel het onderzoek een verkennend onderzoek betreft, is het opgeboorde materiaal in het veld door middel van verboddeling en versnijding gecontroleerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren (zoals houtskool, vuursteen, aardewerk, metaal, bot, verbrande leem en fosfaatvlekken). Op basis van de in het plangebied aanwezige ernstige bodemverontreiniging zijn aanwezige vondsten niet verzameld.

3.2 Resultaten

3.2.1 Veldwaarnemingen

Het volledige plangebied was ten tijde van het veldonderzoek bebouwd met twee aan elkaar grenzende panden. In het pand Dorpsstraat 58 was een houten vloer aanwezig (figuur 3). Ter plekke van boring 5 in dit pand is onder de houten vloer een holle ruimte en een betonvloer aanwezig. In de andere boringen was er geen holle ruimte aanwezig, maar zijn in boringen 1 en 4 wel verschillende vloerniveaus door middel van betonboringen doorboord. De betonvloeren hebben een dikte van circa 10-20 cm.

Omdat binnen de panden geen GPS signaal aanwezig was zijn er 4 hoogtemetingen (101-104) om de bebouwing uitgevoerd. Het hoogteverschil tussen het maaiveld en de vloeren bedroeg tussen 10 en 20

cm. Op basis van de metingen en deze hoogteverschillen is de vloerhoogte ter plekke van de boringen (in NAP) benaderd. Deze vloerhoogte is beschouwd als het maaiveld.

Figuur 3. Situatiefoto in Dorpsstraat 58 vanaf de ingang van het pand.

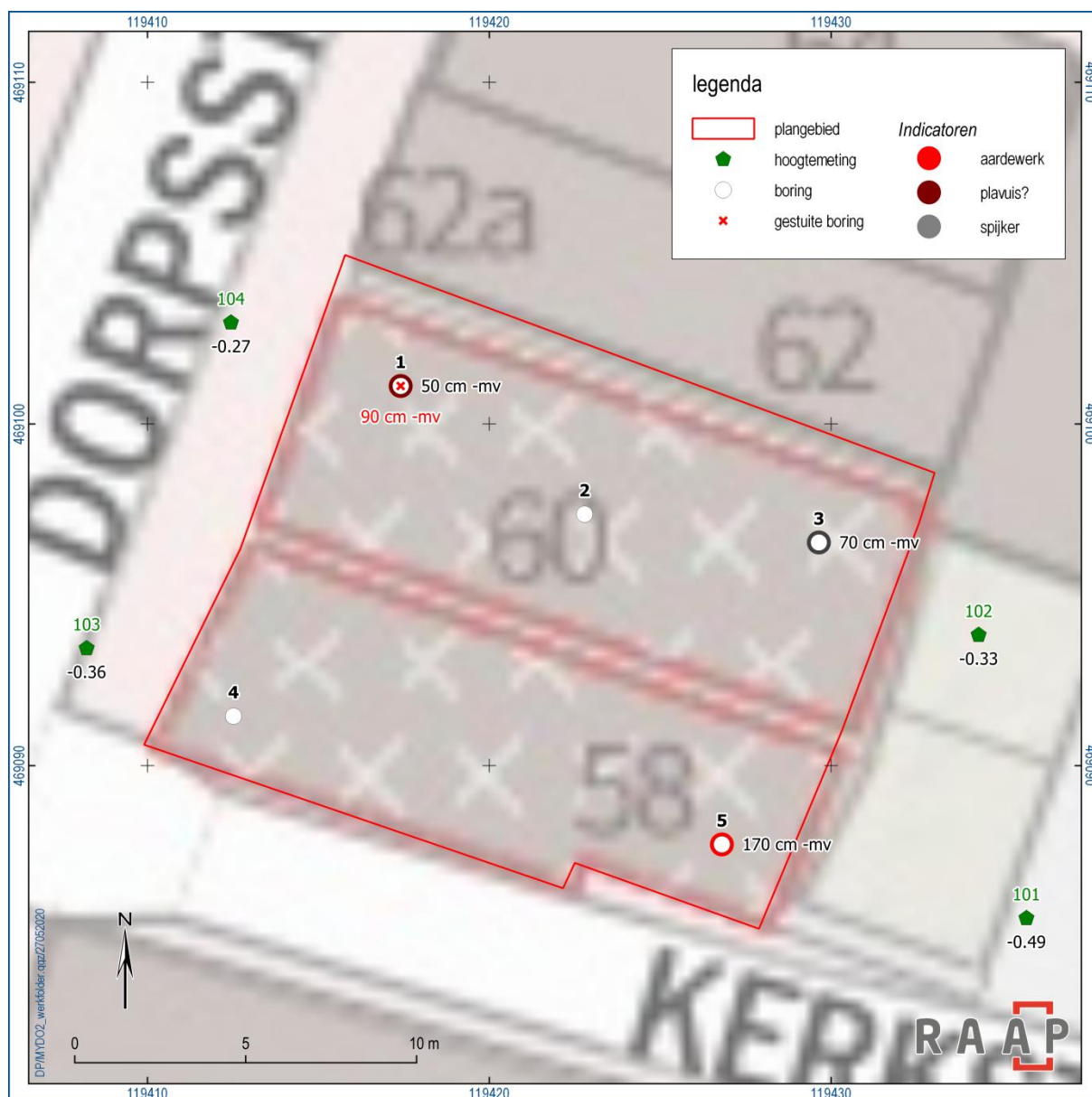
3.2.2 Geologie en bodem

(Sub-)moderne ophogingslagen

Onder de betonnen vloeren is ophoogzand aanwezig. Dit zand bestaat voornamelijk uit korrels met een matig fijne (en incidenteel matig grove) grootte. Het zand is (licht) bruingrijs van kleur en bevat grind en complete schelpen (of fragmenten). In boring 3 is een pakket sterk grindig en zwak humeus ophoogzand aanwezig. In boring 2 en 4 zijn fragmenten puin (roodbakkend puin, geelbakkend puin en/of mortel fragmenten) in het opgeboorde sediment waargenomen. In boring 1 zijn in dit pakket mogelijk verschillende vloerniveaus doorboord. Onder de tweede betonvloer, is tussen 30-40 cm –mv een laag baksteen aanwezig. Op 50 cm –mv is mogelijk een fragment van een plavuis aangetroffen (

figuur 5a). Dit object kon niet handmatig worden doorboord.

De hierboven beschreven lagen betreffen zeer waarschijnlijk ophoog-/bouwzand dat relatief recent in het plangebied is opgebracht voorafgaand aan/tijdens de bouw van de huidige panden omstreeks 1921. De basis van dit pakket is op 65 cm –mv (boring 1), 80 cm –mv (boring 2), 60 cm –mv (boring 3) en 100 cm –mv (boringen 4 en 5) aangeboord.

Figuur 4. Resultaten verkennend booronderzoek. De maaiveldhoogten ter plekke van de hoogtemetingen zijn met zwarte labels (in m NAP) weergegeven. De diepte waarop boring 1 is gestuit is met een rood label weergegeven. De dieptes waarop indicatoren zijn aangetroffen is met zwarte labels (in cm –mv) weergegeven.

Nederzettingsofhogingen uit de late middeleeuwen-nieuwe tijd

Onder dit ophoogpakket is een ouder pakket ophogingslagen aanwezig. Deze lagen worden gekenmerkt door hun humeuzeiteit (zwak tot sterk humeus) en bestaan voornamelijk uit zwak-matig zandige klei. In boring 2 bestaan verschillende ophooglagen uit matig siltig, matig humeus zand. In de

humeuze ophooglagen zijn enkele tot veel fragmenten roodbakend puin en mortel aangetroffen. Boring 1 is binnen dit pakket op een diepte van circa 90 cm –mv gestuit op een massief object. Afgaande op de aanwezigheid van baksteengruis op de boorkop betreft het waarschijnlijk een oude muur/fundering. In boring 2 is op circa 105 cm –mv mogelijk ook een muur of vloerniveau bestaande uit baksteen aanwezig. In eerste instantie leek deze boring op dit niveau te stuiten, maar de boring kon toch dieper met de guts worden doorgezet. In boring 3 is op 70 cm –mv een oude spijker opgeboord (figuur 5b; paragraaf 3.2.3). Deze humeuze ophogingslagen zijn geïnterpreteerd als nederzettingsofhogingen, die zich vanaf de 12de eeuw (toen de omgeving van Mijdrecht werd ontgonnen) kunnen hebben gevormd. De top van het pakket is op 80 cm –mv (boring 2), 60 cm –mv (boring 3) en 100 cm –mv (boringen 4-5) aangeboord. Op basis van deze resultaten lijkt de top van dit historisch ophoogpakket ter plekke van Dorpsstraat 58 iets lager te liggen. Hier lijkt het pakket ook minder dik (10-25 cm) dan in de boringen in het pand Dorpsstraat 60 (55-70 cm), hetgeen doet vermoeden dat de bovenste helft van dit pakket ter plekke van Dorpsstraat 58 (op zijn minst plaatselijk) is vergraven.

Figuur 5. a) links, mogelijke fragmenten van een plavuís (boring 1); b) rechts, spijker in boring 3.

De verrommelde top van het Hollandveen

In alle boringen blijkt de top van het Hollandveen te zijn verrommeld. De top van het veen is tussen 110 en 130 cm –mv (1,45-1,55 m –NAP) aangeboord. In deze laag zijn zand- en/of kleibrokken en een zandbijmenging waargenomen. In boring 3 en 5 zijn in de top van het veen fragmenten roodbakend puin aanwezig. Daarnaast is in boring 5 op 170 cm –mv een scherf roodbakend, bruin geglazuurd aardewerk opgeboord. Het aardewerk is aan beide zijden geglazuurd en ziet de aanwezigheid van een verdikte ribbel aan de buitenkant. Vermoedelijk is het een fragment van een grape, pispot of kom, die waarschijnlijk in de nieuwe tijd b (1650-1850) kan worden gedateerd. De aanwezigheid van deze scherf circa 55 cm in het veen ondersteunt de hypothese dat het veen ter plekke van deze boring tot deze diepte in de nieuwe tijd is omgewerkt en eventueel opgeworpen.

Figuur 6. a) links, scherf aardewerk in boring 5; b) rechts, overgang van rietveen naar kreekgeulafzettingen van het Laagpakket van Wormer.

Hollandveen (Formatie van Nieuwkoop)

Hoewel de top van het Hollandveen is verrommeld, is in de ondergrond een dik pakket intact mineraalarm veen aanwezig. Dit pakket bestaat grotendeels uit bosveen. In boring 3 is vanaf 275 cm -mv zeggeveen aanwezig. In de onderste trajecten veen in boringen 3-5 is rietveen waargenomen. In boring 5 is in het rietveen een dikke kleilaag afgezet. Er zijn gedurende het onderzoek geen veraarde trajecten in het veen waargenomen.

Kreekgeulafzettingen (Laagpakket van Wormer, Formatie van Naaldwijk)

Om de aanwezigheid van kreekruigen te toetsen (die op basis van de gemeentelijke verwachtingskaart werden verwacht) zijn twee boringen tot 500 cm -mv doorgezet (boringen 2 en 5). In deze boringen zijn respectievelijk vanaf 415 cm -mv (boring 2; 4,35 m -NAP) en 440 cm -mv (boring 5; 4,7 m -NAP) kreekgeulafzettingen aanwezig. De overgang van het veen naar deze afzettingen is geleidelijk (figuur 6b). De top van de kreekafzettingen wordt gevormd door een laklaag van 4-5 cm dik. De aanwezigheid van deze humeuze en kalkloze laag illustreert de afnemende activiteit van de kreekgeulen. De top van het pakket heeft langer aan de voormalige oppervlakte gelegen, waardoor het sediment met humus werd aangereikt en waarna zich door de stijgende grondwaterspiegel veen kon vormen. In boring 5 is het hele pakket kreekgeulafzettingen tot aan de basis van de boring ontkalkt. In boring 2 is een dunne laag aan de basis van de boring (tussen 485 en 500 cm -mv) wel kalkrijk. De kreekgeulafzettingen bestaan uit uiterst siltige klei met enkele tot veel silt- of zandlagen en rietresten. De zandlagen komen

onderin het aangeboorde pakket voor en illustreren een afzettingsmilieu met een (iets) hogere stroomsnelheid.

(Zandige) kreekgeulafzettingen konden door reliëfinversie hoger in het landschap komen te liggen: zandige lagen klinken minder in als gevolg van oxidatie of ontwatering dan klei en veen. Hoger liggende zandige kreekgeulafzettingen (zogenaamde kreekruigen) waren na hun vorming en in de opvolgende periode van vernatting van het landschap interessante plekken voor bewoning. Het is niet met zekerheid te zeggen of dit ook ter plekke van het plangebied het geval was: de bovenste 60 en 85 cm van de kreekgeulafzettingen in boringen 2 en 5 bestaan voornamelijk uit klei in plaats van zand. Op basis van de relatief ondiepe ligging van de top (vanaf 4,35-4,7 m –NAP) en de dieper gelegen top van deze afzettingen elders in de omgeving (vanaf 5,4-5,8 m –NAP) kan dit echter niet worden uitgesloten. In de kreekgeulafzettingen zijn geen archeologische of bodemkundige indicatoren voor de aanwezigheid van vindplaatsen waargenomen.

3.2.3 Archeologische indicatoren

Hoewel het verkennend booronderzoek niet tot doel had archeologische vindplaatsen op te sporen, zijn tijdens het veldonderzoek in 3 van de 5 boringen archeologische indicatoren aangetroffen (zie tabel 2). Daarnaast lijken er bakstenen structuren in de ondergrond aanwezig (waarschijnlijk muren en/of vloeren). Op basis van de in het plangebied aanwezige ernstige bodemverontreiniging zijn deze vondsten niet verzameld. De vondsten worden na oplevering van de rapportage wel gemeld in ARCHIS.

Boring	Indicator	Datering	Omschrijving	Context en diepte (cm –mv)
1	Mogelijke fragmenten van een plavuis (figuur 5a)	(late middeleeuwen-) nieuwe tijd	Twee fragmenten van een mogelijke plavuis (circa 3 cm dik). Deze fragmenten waren niet handmatig te doorboren en zijn door middel van een betonboring opgeboord. Het is onduidelijk of de afgeronde rand van een van de fragmenten het resultaat is van de betonboring	Boven en onder deze fragmenten (die op 50 cm –mv zijn aangetroffen) zijn ophogingslagen aanwezig. Waarschijnlijk zijn deze relatief recent van aard
3	Spijker	(late middeleeuwen-) nieuwe tijd	Complete vierkante spijker. Waarschijnlijk betreft het een gesmede spijker	Op 70 cm –mv in een humeuze (nederzetting)ophogingslaag, bestaande uit zwak zandige klei
5	Scherf aardewerk	Waarschijnlijk nieuwe tijd b (1650-1850)	Roodbakkend aardewerk. De scherf is aan beide zijden geglaazuurd (bruin glazuur). Aan de buitenzijde is een verdikte ribbel aanwezig	Op 170 cm –mv in een laag verrommeld/opgeworpen veen

Tabel 2. Overzicht van de archeologische indicatoren waargenomen in de boringen.

3.3 Archeologische relevantie

De bodemopbouw blijkt op basis van de boringen en de aanwezigheid van licht bruingrijs ophoog-/bouwzand ter plekke van Dorpsstraat 58 tot circa 100 cm –mv te zijn verstoord. Onder het pand Dorpsstraat 60 blijkt deze verstoring iets minder diep te reiken: tussen 60 en 80 cm –mv. Op basis van de aanwezigheid van humeuze historische nederzettingsofhogingen in de boringen, de aanwezigheid van een enkele indicator (spijker), veel bouwpuin en mogelijke *in situ* bebouwingsresten in de ondergrond bestaat er een hoge archeologische verwachting voor de nieuwe tijd. Het plangebied was op basis van historisch kaartmateriaal in ieder geval vanaf de vroege 19^e eeuw (en mogelijk eerder) bebouwd. Gezien de situering van het plangebied (langs een centrale as door Mijdrecht) en de periodisering van de ontginningen in de omgeving (vanaf de 12^e eeuw) kunnen mogelijk ook resten uit de late middeleeuwen in dieper gelegen ophogingslagen aanwezig zijn. De verrommelde top van het Hollandveen (waarvan een deel mogelijk ook opgeworpen is) en de afwezigheid van veraarde trajecten veen illustreert de lage archeologische verwachting voor de periode van veenvorming (late bronstijd-vroege middeleeuwen). Indien in de ondergrond een hogere en droge kreekrug aanwezig is (hetgeen op basis van de twee dieper doorgezette boringen niet kan worden uitgesloten), bestaat er een middelhoge tot hoge archeologische verwachting voor het neolithicum tot de vroege bronstijd. Het bodemprofiel van deze afzettingen blijkt in ieder geval wel intact op basis van de aanwezigheid van een laklaag (die geleidelijk overgaat in veen) en een ontkalkte top.

4 Conclusies en advies

4.1 Conclusie

Op grond van de onderzoeksresultaten en onder verwijzing naar de doelstellingen, kunnen de volgende uitspraken worden gedaan:

Ter plekke van Dorpsstraat 58 blijkt de bodemopbouw op basis van de aanwezigheid van licht bruingrijs ophoog-/bouwzand tot circa 100 cm –mv te zijn verstoord. Onder het pand Dorpsstraat 60 blijkt deze verstoring iets minder diep te reiken: tussen 60 en 80 cm –mv.

In het plangebied kan een grove fasering in de ophogingslagen worden bepaald. Zo zijn onder ophogingslagen die waarschijnlijk met de bouw van de huidige bebouwing samenhangen, ook oudere ophogingslagen aanwezig. Deze ophogingslagen zijn tussen 55 en 70 cm dik (top tussen 60 en 80 cm –mv) ter plekke van Dorpsstraat 60 (waar de ondergrond minder diep is verstoord) en dunner in de boringen aan Dorpsstraat 58 (top op circa 100 cm –mv, tussen 10 en 25 cm dik). Op basis van de aanwezigheid van humeuze historische nederzettingsofhogingen in de boringen, de aanwezigheid van een enkele indicator (spijker), veel bouwpuin en mogelijke *in situ* bebouwingsresten in deze lagen wordt de hoge archeologische verwachting voor de nieuwe tijd ondersteund. Historisch kaartmateriaal toont dat er in ieder geval in de vroege 19^e eeuw bebouwing in het gehele plangebied aanwezig was. Hoewel oudere kaarten geen detailbeeld geven, was in ieder geval in de 17^e en 18^e eeuw (en mogelijk eerder) bebouwing in de directe omgeving van het plangebied aanwezig. Gezien de situering van het plangebied (langs een centrale as door Mijdrecht) en de periodisering van de ontginningen in de omgeving (vanaf de 12^e eeuw) zijn mogelijk resten uit de late middeleeuwen in dieper gelegen ophogingslagen aanwezig.

De verrommelde top van het Hollandveen en de afwezigheid van veraarde trajecten veen illustreert de lage archeologische verwachting voor de periode van veenvorming (late bronstijd-vroege middeleeuwen). De aanwezigheid van een scherf aardewerk uit de nieuwe tijd (b?) circa 55 cm in het veen (170 cm –mv) doet vermoeden dat een deel van het veen is opgeworpen en/of verrommeld in de periode 1650-1850.

Indien in de ondergrond een hogere en droge kreekrug aanwezig is bestaat er een middelhoge tot hoge archeologische verwachting voor het neolithicum tot de vroege bronstijd. Het bodemprofiel van deze afzettingen blijkt in het plangebied op basis van de aanwezigheid van een laklaag (die geleidelijk overgaat in veen) en een ontkalkte top intact. De top van de kreekgeulafzettingen is minder diep aangetroffen (vanaf 4,35-4,7 m –NAP; 415-440 cm -mv) dan op basis van boringen in de omgeving werd verwacht (vanaf 5,4-5,8 m –NAP; 520-550 cm -mv). Hoewel geen zandige kreekgeulafzettingen zijn aangeboord en geen archeologische indicatoren zijn aangetroffen, illustreert deze diepteligging mogelijk de aanwezigheid van een hoger liggende kreekgeul, die na zijn actieve fase een relatief geschikte plek voor bewoning en/of andere vormen van intensief landgebruik vormde.

Op basis van dit verkennend booronderzoek kunnen geen uitspraken worden gedaan over de archeologische verwachting van het dieper gelegen dekzand. Deze afzettingen zijn met de inpanlige, handmatige boringen op deze diepte en met een dik afdekkend kleipakket niet aangeboord.

4.2 Advies

Op basis van de resultaten van dit verkennd booronderzoek blijkt dat er een grote kans bestaat dat de voorgenomen graafwerkzaamheden (ontgravingen ten behoeve van de funderingen en de plaatsing van een prefab betonkelder van 27 m² tot maximaal 300 cm –mv aan de achterzijde van de nieuwbouw) leiden tot de verstoring van archeologische resten. Indien plaanpassing niet mogelijk is (zie onder andere de '*Handreiking Archeologievriendelijk bouwen*'), wordt in het kader van de bestaande planvorming aanbevolen de onderstaande vervolgstap uit het proces van de Archeologische Monumentenzorg (AMZ) te nemen.

Om de gespecificeerde verwachting te toetsen en de naar alle waarschijnlijkheid aanwezige archeologische (bebouwings)resten uit de (late middeleeuwen-)nieuwe tijd in de ophogingslagen en eventuele resten in de (verrommelde) top van het veen in kaart te brengen, wordt gravend vervolgonderzoek geadviseerd. Op basis van de diepteligging van de kreekgeulafzettingen (vanaf 415-440 cm -mv), die niet door de graafwerkzaamheden, maar wel plaatselijk door de heipalen, zullen worden geroerd, wordt voor deze afzettingen geen gravend vervolgonderzoek geadviseerd.

Er wordt geadviseerd om een vervolgonderzoek conform protocol Inventariserend Veldonderzoek Proefsleuven (IVO-P) uit te voeren. Omdat het plangebied bebouwd is en de huidige funderingen op zijn minst plaatselijk tot vlak boven de huneuze ophogingslagen lijken te reiken, wordt geadviseerd om de ondergrondse sloop van de fundering van de huidige bebouwing, de graafwerkzaamheden voor de toekomstige funderingen en de plaatsing van de betonkelder archeologisch te laten begeleiden (conform protocol IVO-P variant archeologische begeleiding). Voorafgaand aan dit onderzoek dient een Programma van Eisen (PvE) te worden opgesteld.

Indien bij de uitvoering van andere dan de gespecificeerde werkzaamheden archeologische resten worden aangetroffen, dan is conform artikel 5.10 van de Erfgoedwet aanmelding van de desbetreffende vondsten bij de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap c.q. de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed verplicht (vondstmelding via ARCHIS).

4.3 Tot slot

Dit rapport geeft (selectie)adviezen. Het is aan de bevoegde overheid, de gemeente De Ronde Venen, deze al dan niet over te nemen in de vorm van een (selectie)besluit.

Literatuur

Nederlands Normalisatie-instituut, 1989. Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.

Peeters, D., 2020. Plan van Aanpak Verkennend booronderzoek Dorpsstraat 58-60 te Mijdrecht, gemeente De Ronde Venen. RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., Weesp.

Peeters, D. & C.N. Kruidhof, 2019. Plangebied Dorpsstraat 58-60 te Mijdrecht, gemeente De Ronde Venen; archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek. RAAP-Rapport 3843. RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., Weesp.

SIKB, 2016. Beoordelingsrichtlijn Archeologie. BRL SIKB 4000. SIKB, Gouda.

Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen

Figuren:

Figuur 1. Aanduiding plangebied. Inzet: ligging in Nederland (ster)	7
Figuur 2. Inrichtingsplan.	8
Figuur 3. Situatiefoto in Dorpsstraat 58 vanaf de ingang van het pand.	14
Figuur 4. a) links, mogelijke fragmenten van een plavuis (boring 1); b) rechts, spijker in boring 3.	16
Figuur 5. a) links, scherf aardewerk in boring 5; b) rechts, overgang van rietveen naar kreukgeulafzettingen van het Laagpakket van Wormer.	17
Figuur 6. Resultaten verkennend booronderzoek.	15

Tabellen:

Tabel 1. Administratieve gegevens.	9
Tabel 2. Overzicht van de archeologische indicatoren aangetroffen in het plangebied.	18

Bijlagen:

Bijlage 1. Tijdschaal
Bijlage 2. Boorbeschrijvingen

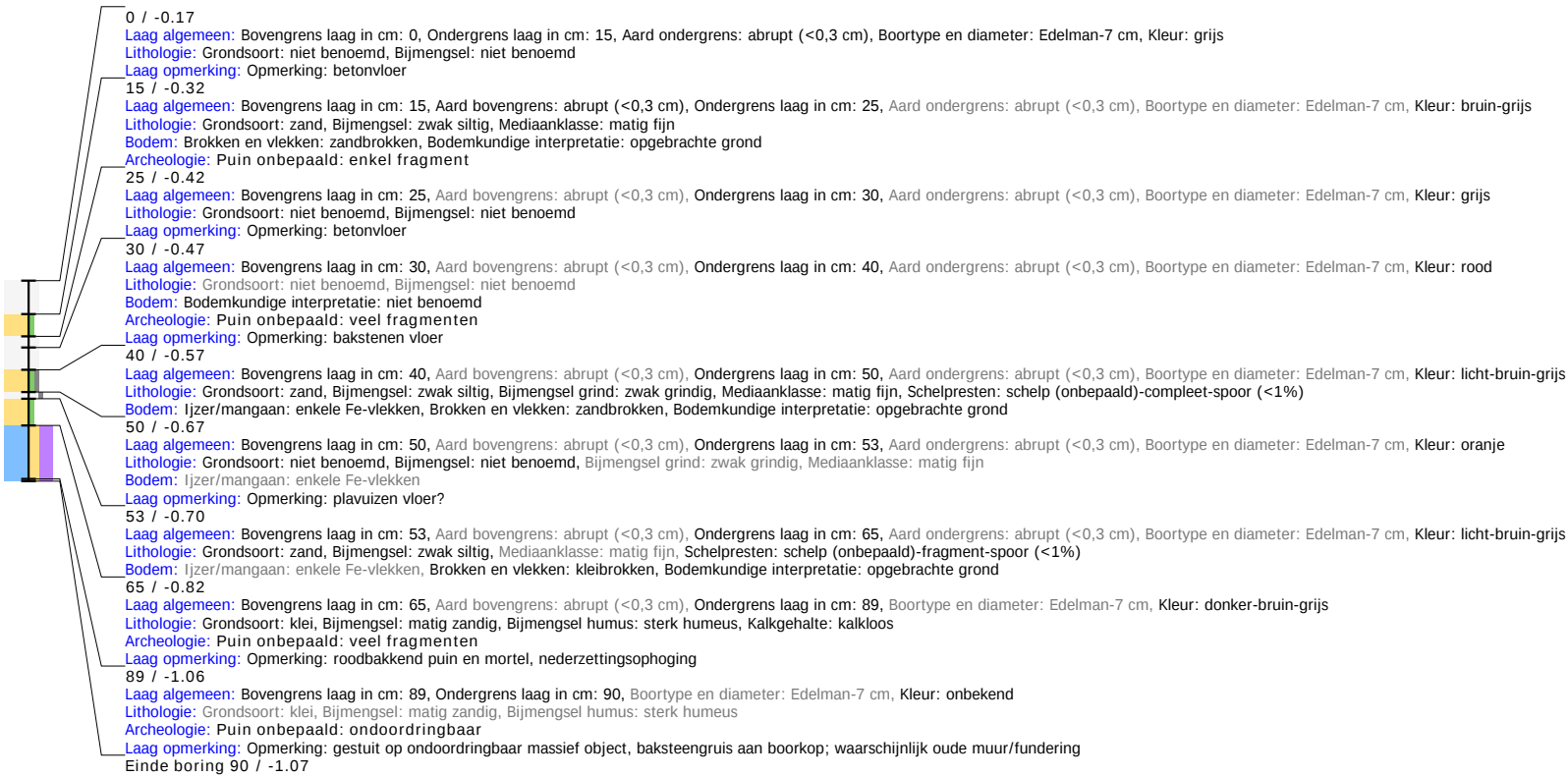
Bijlage 1. Tijdschaal

Geologische perioden			Archeologische perioden			
Tijd vak	Chronozone	Datering	Tijdperk		Datering	
Holoceen	Laat Subatlanticum	1150 na Chr. 0 450 voor Chr. 3700 7300 8700 9700	Recente tijd		1945	
			Nieuwe tijd	C	1850	
	B			1650		
	A			1500		
	Vroeg Subatlanticum		Middeleeuwen	Laat B		1250
				Laat A		1050
				Vroeg	D: Ottoonse tijd	900
					C: Karolingische tijd	725
					B: Merovingisch tijd	525
					A: Volksverhuizingstijd	450
Romeinse tijd	Laat	270				
	Midden	70 na Chr.				
	Vroeg	15 voor Chr.				
Subboreaal	IJzertijd	Laat	250			
		Midden	500			
		Vroeg	800			
	Bronstijd	Laat	1100			
		Midden	1800			
		Vroeg	2000			
	Neolithicum (Nieuwe Steentijd)	Laat	2850			
		Midden	4200			
		Vroeg	4900/5300			
	Mesolithicum (Midden Steentijd)	Laat	6450			
Midden		8640				
Vroeg		9700				
Pleistoceen	Weichselien	Laat Glaciaal	Late Dryas	11.050		
			Allerød	11.500		
			Vroege Dryas	12.000		
			Bølling	12.500		
			Vroegste Dryas	13.500		
		Midden Glaciaal				
			Denekamp	30.500		
			Hengelo			
				60.000		
		Vroeg Glaciaal	Moershoofd			
				71.000		
			Odderade			
	Saalien	Brerup				
			114.000			
		Eemien	126.000			
		Saalien II	236.000			
		Oostermeer	241.000			
		Saalien I	322.000			
		Belvédère/Holsteinien	336.000			
		Glaciaal x	384.000			
		Holsteinien	416.000			
		Elsterien	482.000			
		Prehistorie	Paleolithicum (Oude Steentijd)	Laat		12.500
					Jong B	16.000
					Jong A	35.000
					Midden	250.000
					Oud	

Bijlage 2. Boorbeschrijvingen

Boring: MYDO2_1

Kop algemeen: Projectcode: MYDO2, Boornummer: 1, Beschrijver(s): TR/DP, Datum: 25-05-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 90
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 119417.4, Y-coördinaat in meters: 469101.1, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: -0.17, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams
Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: gemeten, overige methoden
Plaats: Provincie: Utrecht, Gemeente: De Ronde Venen, Opdrachtgever: Richard van der Helm, Uitvoerder: RAAP West

Boring: MYDO2_2

Kop algemeen: Projectcode: MYDO2, Boornummer: 2, Beschrijver(s): TR/DP, Datum: 25-05-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 500
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 119422.8, Y-coördinaat in meters: 469097.3, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: -0.2, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams
Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: gemeten, overige methoden
Plaats: Provincie: Utrecht, Gemeente: De Ronde Venen, Opdrachtgever: Richard van der Helm, Uitvoerder: RAAP West

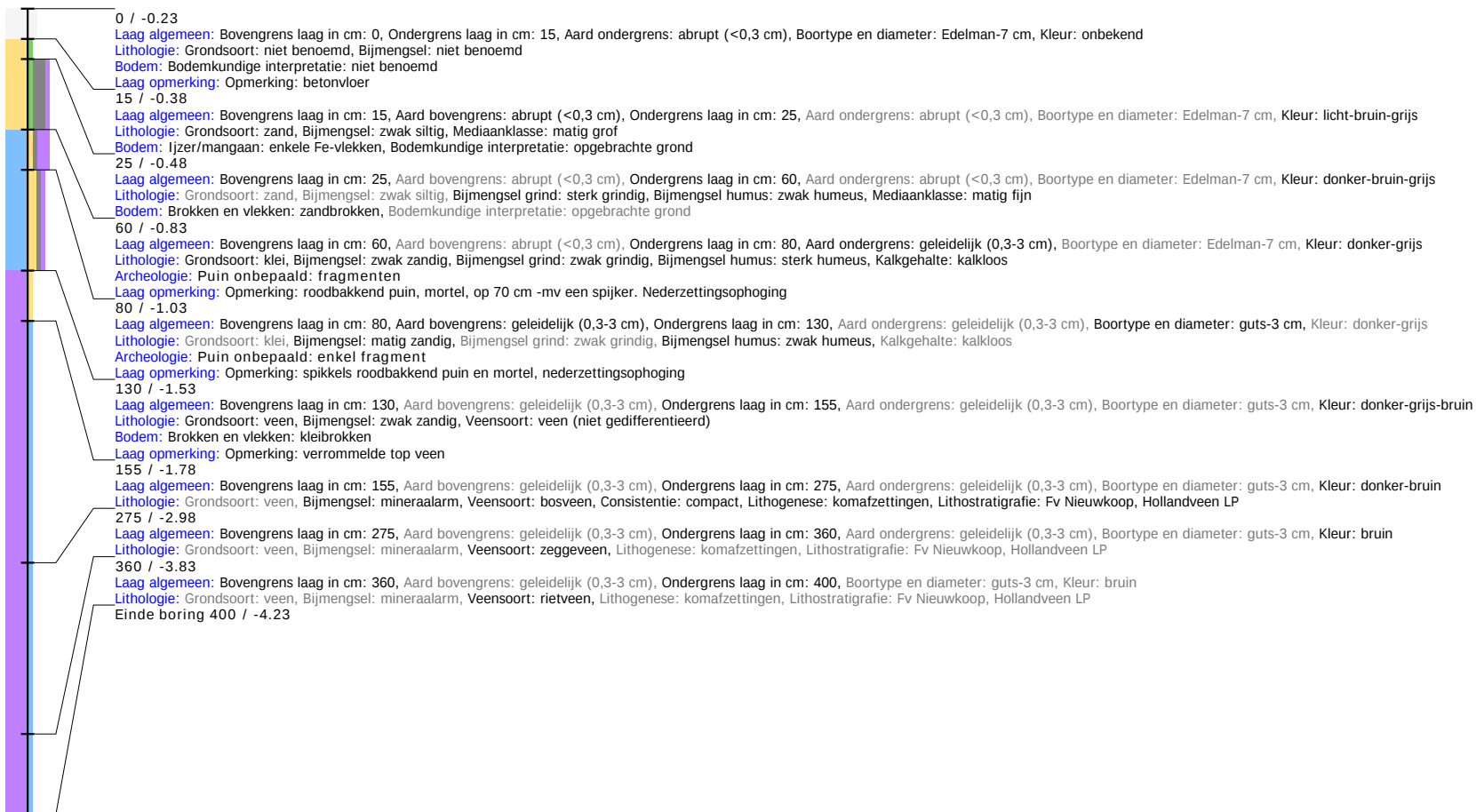
Boring: MYDO2_3

Kop algemeen: Projectcode: MYDO2, Boornummer: 3, Beschrijver(s): TR/DP, Datum: 25-05-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 400

Coördinaten: X-coördinaat in meters: 119429.6, Y-coördinaat in meters: 469096.5, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: -0.23, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams

Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: gemeten, overige methoden

Plaats: Provincie: Utrecht, Gemeente: De Ronde Venen, Opdrachtgever: Richard van der Helm, Uitvoerder: RAAP West

Boring: MYDO2_4

Kop algemeen: Projectcode: MYDO2, Boornummer: 4, Beschrijver(s): TR/DP, Datum: 25-05-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 400

Coördinaten: X-coördinaat in meters: 119412.5, Y-coördinaat in meters: 469091.4, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: -0.26, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams

Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: gemeten, overige methoden

Plaats: Provincie: Utrecht, Gemeente: De Ronde Venen, Opdrachtgever: Richard van der Helm, Uitvoerder: RAAP West

Boring: MYDO2_5

Kop algemeen: Projectcode: MYDO2, Boornummer: 5, Beschrijver(s): TR/DP, Datum: 25-05-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 500
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 119426.8, Y-coördinaat in meters: 469087.7, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: -0.29, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams
Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: gemeten, overige methoden
Plaats: Provincie: Utrecht, Gemeente: De Ronde Venen, Opdrachtgever: Richard van der Helm, Uitvoerder: RAAP West

